ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.6.2024
COM(2024) 621 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Πολωνίας

{SWD(2024) 100 final} - {SWD(2024) 621 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Πολωνίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου[1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[2], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

---

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

(2) Ο κανονισμός REPowerEU[3], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Πολωνία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030»[4] με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και η ενιαία αγορά, αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Σε συνέχεια της εν λόγω ανακοίνωσης, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 14 Φεβρουαρίου 2024, την ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα[5]. Η έκθεση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που καθορίστηκαν.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024[6], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Πολωνία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Απριλίου 2024, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024, τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού

---

3 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου. Περιλαμβάνει επίσης τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών[7]. Οι στόχοι του νέου πλαισίου είναι η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω σταδιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης, καθώς και μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Προωθεί την εθνική ανάληψη ευθύνης και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια περιλαμβάνουν τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτουν χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών[8] στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια θα πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία το αργότερο έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ΑΕΠ, καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του δημόσιου ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά τρία έτη κατ' ανώτατο όριο. Στις [21 Ιουνίου] 2024, η Επιτροπή, προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων, θα παράσχει στα κράτη μέλη καθοδήγηση σχετικά με το περιεχόμενο των σχεδίων και τις μετέπειτα ετήσιες εκθέσεις προόδου τις οποίες θα πρέπει να υποβάλουν και, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, θα τους διαβιβάσει τεχνική καθοδήγηση σχετικά με τις δημοσιονομικές προσαρμογές (πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, κατά περίπτωση). Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων τους και τη διαβούλευση με ανεξάρτητα δημοσιονομικά

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) και οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[8] Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

όργανα, τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς, κατά περίπτωση.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 3 Μαΐου 2021 η Πολωνία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 17 Ιουνίου 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας[9], η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 για να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU[10]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Πολωνία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για την Πολωνία[11]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Πολωνίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

---

9 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2022, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας (9728/2022).

10 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 17ης Ιουνίου 2022 σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Πολωνίας (15835/2023).

11 SWD(2024) 621 final.

(9) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat[12], το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Πολωνίας αυξήθηκε από 3,4 % του ΑΕΠ το 2022 σε 5,1 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 49,2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 49,6 % στα τέλη του 2023. Όπως ανακοινώθηκε στις κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024[13], η Επιτροπή κάνει το πρώτο βήμα για να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις. Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή εξέδωσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ[14]. Στην έκθεση αυτή αξιολογήθηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Πολωνίας, δεδομένου ότι το οικείο έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2023 υπερέβαινε την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ. Στην έκθεση συναγόταν το συμπέρασμα ότι, υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, και αφού ελήφθη υπόψη η γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής που συστάθηκε βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 4 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει τον Ιούλιο την κίνηση διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, συνιστώντας στο Συμβούλιο να εκδώσει απόφαση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 6 για τη διαπίστωση της ύπαρξης υπερβολικού ελλείμματος για την Πολωνία.

(10) Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε[15] στην Πολωνία να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής[16], λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, συνέστησε στην Πολωνία να βρίσκεται σε ετοιμότητα για να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στην Πολωνία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός[17] ήταν επεκτατικός, κατά 0,8 % του ΑΕΠ, σε περιβάλλον υψηλού

---

12 Eurostat - Δείκτες ευρώ, 22.4.2024.

13 COM(2023) 141 final.

14 Έκθεση της Επιτροπής που συντάχθηκε σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 19.6.2024 [COM(2024) 598 final].

15 Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πολωνίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Πολωνίας ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 171.

16 Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Πολωνίας το 2023, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 14,5 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

17 Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εκτός των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της

πληθωρισμού. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε, σε γενικές γραμμές, ουδέτερη συμβολή ύψους 0,0 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, το οποίο συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η, σε γενικές γραμμές, ουδέτερη συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφειλόταν στο μειωμένο κόστος των (στοχευμένων και μη στοχευμένων) μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των αυξήσεων των τιμών της ενέργειας (κατά 1,2 % του ΑΕΠ). Οι κύριοι παράγοντες αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων στο σκέλος των εσόδων) ήταν οι αυξήσεις των μισθών και των συντάξεων του δημόσιου τομέα. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ ανήλθαν στο 1,5 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 3,8 % του ΑΕΠ το 2023, με ετήσια αύξηση κατά 0,8 εκατοστιαία μονάδα από το 2022. Η Πολωνία χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ, και διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Η Πολωνία χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, όπως η στήριξη για τα δίκτυα μεταφοράς και διανομής και η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, για υπεράκτιους σταθμούς αιολικής ενέργειας και για ενεργειακά αποδοτική ανακαίνιση κτιρίων και πράσινη και έξυπνη κινητικότητα.

(11) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 2,8 % το 2024 και κατά 3,4 % το 2025, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 4,3 % το 2024 και 4,2 % το 2025.

(12) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 5,4 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 53,7 % έως τα τέλη του 2024. Η αύξηση του ελλείμματος το 2024 αποτυπώνει κυρίως τις υψηλές δαπάνες για την άμυνα, τις αυξήσεις μισθών στο δημόσιο τομέα και νέες κοινωνικές παροχές. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι επεκτατικός κατά 2,4 % του ΑΕΠ το 2024.

(13) Δαπάνες ύψους 1,0 % του ΑΕΠ θα χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2024, έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο και το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Πολωνίας. Δαπάνες ύψους 0,9 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με δάνεια από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2024, έναντι 0 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής.

(14) Στις 14 Ιουλίου 2023, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών

Ένωσης. Ένα αρνητικό (θετικό) πρόσημο του δείκτη υποδηλώνει επεκτατική (συσταλτική) δημοσιονομική πολιτική.

εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών[18] το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 7,8 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των προϋπολογισμών τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Πολωνίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 12,8 % το 2024, ποσοστό που είναι υψηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Η εν λόγω υπέρβαση του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 2,0 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό ενδέχεται να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(15) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στην Πολωνία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο διευκρίνισε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Πολωνία θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος[19] των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2023 και προβλέπεται να ανέλθει σε 0,5 % το 2024 και σε λιγότερο από 0,1 % το 2025. Ειδικότερα, τα καθεστώτα παγώματος των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ έως τον Ιούνιο του 2024, ενώ τα ανώτατα όρια τιμών θεωρείται ότι θα παραμείνουν σε ισχύ έως το τέλος του 2024 για την ηλεκτρική ενέργεια και το φυσικό αέριο και έως τον Ιούνιο του 2025 για την τηλεθέρμανση[20]. Εάν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, όπως συνέστησε το Συμβούλιο, οι προβολές αυτές θα συνεπάγονται δημοσιονομική προσαρμογή ύψους 0,2 % του ΑΕΠ το 2024, έναντι επεκτατικής συμβολής των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών[21] στον δημοσιονομικό προσανατολισμό ύψους 2,0 % του ΑΕΠ κατά το εν λόγω έτος. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας δεν προβλέπεται να καταργηθούν

---

18 Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

19 Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

20 Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής εικάζεται, καταρχήν, ότι τα μέτρα τα οποία, σύμφωνα με την Πολωνία, παραμένουν σε ισχύ έως τα τέλη του 2024 θα έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις και το 2025.

21 Για τη μέτρηση της συμβολής αυτής χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών της γενικής κυβέρνησης, χωρίς i) τις πρόσθετες δημοσιονομικές επιπτώσεις των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) τις έκτακτες δαπάνες, iii) τις δαπάνες για την κυκλική ανεργία και iv) τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, σε σχέση με τον μεσοπρόθεσμο (10ετή) μέσο ρυθμό αύξησης του δυνητικού ονομαστικού ΑΕΠ, εκφραζόμενη ως ποσοστό του ονομαστικού ΑΕΠ.

σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Αυτό ενδέχεται να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Επιπλέον, τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν δεν προβλέπεται να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Τούτο ενέχει επίσης τον κίνδυνο να μη συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Το δημοσιονομικό κόστος των μέτρων έκτακτης στήριξης στον τομέα της ενέργειας που αποσκοπούν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων εκτιμάται σε λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ το 2024 (0,2 % του ΑΕΠ το 2023), εκ των οποίων όλα διατηρούν το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

(16) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε[22] επίσης στην Πολωνία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν στο 4,0 % του ΑΕΠ το 2024 από 3,8 % του ΑΕΠ το 2023. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, αναμένεται να αυξηθούν στο 1,9 % του ΑΕΠ το 2024 από 1,5 % του ΑΕΠ το 2023.

(17) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,6 % του ΑΕΠ το 2025. Η μείωση του ελλείμματος το 2025 αποτυπώνει κυρίως μια κυκλική ανάκαμψη και τη λήξη των μέτρων ενεργειακής στήριξης. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 57,7 % έως τα τέλη του 2025. Εκτός από τα υψηλά ελλείμματα, η αύξηση του δείκτη χρέους ως προς το ΑΕΠ οφείλεται σε μεγάλες προπληρωμές σε μετρητά για επενδύσεις σε στρατιωτικό εξοπλισμό.

(18) Οι κοινωνικές παροχές εξακολουθούν να είναι ως επί το πλείστον μη στοχευμένες και δεν εξαρτώνται από το εισόδημα σε επίπεδο νοικοκυριού με αποτέλεσμα το σύστημα πρόνοιας να έχει περιορισμένη αναδιανεμητική ισχύ. Το 2023, τα γενικά επιδόματα τέκνου αυξήθηκαν σημαντικά και η 13η σύνταξη διατηρήθηκε. Στα δημοσιονομικά έγγραφα, θα μπορούσε να βελτιωθεί η διαφάνεια όσον αφορά τις τρέχουσες και τις προγραμματισμένες επενδύσεις. Απουσιάζει μια ολοκληρωμένη και συνολική επισκόπηση των τρεχουσών επενδύσεων και των πηγών χρηματοδότησής τους, συμπεριλαμβανομένων των εκτός προϋπολογισμού ταμείων και των κρατικών επιχειρήσεων. Αν και είναι διαθέσιμες σε διαφορετικούς βαθμούς, τέτοιες πληροφορίες βρίσκονται διάσπαρτες σε διάφορα έγγραφα, όπως πολυετή επενδυτικά προγράμματα και χρηματοδοτικά σχέδια κρατικών επιχειρήσεων ή εκτός προϋπολογισμού ταμείων. Οι διαδικασίες για την αξιολόγηση και την επιλογή έργων δημοσίων επενδύσεων και τη διενέργεια εκ των υστέρων ελέγχων είναι αδύναμες. Τυποποιημένες μεθοδολογίες αξιολόγησης έργων ισχύουν μόνο για τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ, αλλά θα μπορούσαν να εφαρμόζονται σε όλες τις σημαντικές επενδύσεις που γίνονται με κρατική χρηματοδότηση. Οι διαδικασίες επιλογής των έργων ποικίλλουν μεταξύ των υπουργείων αναλόγως του τύπου του

[22] Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Πολωνίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Πολωνίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 197).

έργου και της πηγής χρηματοδότησης. Δεν υπάρχουν τυποποιημένα κριτήρια για την επιλογή και την ιεράρχηση των έργων σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης.

(19) Η Πολωνία είναι μία από τις χώρες με την ταχύτερη γήρανση του πληθυσμού στην ΕΕ και οι μακροπρόθεσμες δημογραφικές τάσεις θα επηρεάσουν το συνταξιοδοτικό της σύστημα. Η συνέχιση της αύξησης της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης μέσω της εξασφάλισης υψηλής συμμετοχής στην αγορά εργασίας των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας είναι καθοριστικής σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη και την επάρκεια των μελλοντικών συντάξεων. Οι προβλέψεις της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση του 2024 για την Πολωνία υποδηλώνουν τη δεύτερη μεγαλύτερη μείωση της επάρκειας, η οποία μετράται ως ο λόγος της μέσης σύνταξης προς τον μέσο ακαθάριστο μισθό κατά τη συνταξιοδότηση. Εάν ο λόγος αυτός διατηρηθεί κοντά στο σημερινό επίπεδο, οι δημόσιες δαπάνες θα αυξάνονταν κατά 4,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ έως το 2070. Οι συνταξιοδοτικές παροχές για τους αγρότες επιδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από το κράτος και ανέρχονται σε ποσοστό 0,6 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ ο τρόπος υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών που εισπράττονται δεν ενθαρρύνει τη στροφή προς το γενικό συνταξιοδοτικό σύστημα, γεγονός που παρεμποδίζει τη διατομεακή κινητικότητα του εργατικού δυναμικού. Η Πολωνία εφάρμοσε στο οικείο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ένα στοχευμένο μέτρο για να προωθήσει την εργασία και μετά τη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, όμως θα πρέπει να καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της μελλοντικής επάρκειας και βιωσιμότητας των συντάξεων.

(20) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Πολωνίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Πολωνία να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και να επιταχύνει τις επενδύσεις αντιμετωπίζοντας τις καθυστερήσεις που προκύπτουν, διασφαλίζοντας παράλληλα ισχυρή διοικητική ικανότητα. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(21) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, η Πολωνία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η επανεξέταση αυτή αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Πολωνία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, εντούτοις εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ενώ

διευρύνονται συνεχώς οι περιφερειακές ανισότητες μεταξύ των ανατολικών περιοχών και της υπόλοιπης χώρας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Είναι σημαντικό να επενδύσει η Πολωνία στον καινοτόμο και έξυπνο οικονομικό μετασχηματισμό και να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων. Για την επιτάχυνση της πράσινης μετάβασης και την απομάκρυνση από τον άνθρακα απαιτείται δράση, συμπεριλαμβανομένης της επέκτασης της παραγωγής καθαρής ενέργειας, της αύξησης των επενδύσεων στην παραγωγή τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας και της μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Είναι σημαντικό να επενδύσει η χώρα σε ψηφιακές και πράσινες δεξιότητες. Εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα η κάλυψη των διαφορών μεταξύ των περιφερειών της χώρας όσον αφορά την πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή παιδική φροντίδα. Κατά τη διενέργεια της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, αξίζει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις επενδύσεις στο σύστημα στήριξης υπηκόων τρίτων χωρών και στις ευκαιρίες που στηρίζουν την ενσωμάτωσή τους με ολοκληρωμένο τρόπο, καθώς η Πολωνία δέχθηκε μια άνευ προηγουμένου εισροή προσφύγων από την Ουκρανία. Η Πολωνία θα μπορούσε να κάνει χρήση της πρωτοβουλίας για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη για να στηρίξει τον μετασχηματισμό της οικονομίας της, ιδίως όσον αφορά τις καθαρές και αποδοτικές από άποψη πόρων τεχνολογίες.

(22) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ, η Πολωνία αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την έλλειψη εργατικού δυναμικού, την ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων, τις δημόσιες συμβάσεις, την τηλεθέρμανση και τη διαχείριση των υδάτων.

(23) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού υπονομεύουν την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Πολωνίας. Το 2023, το 66 % των Πολωνών εργοδοτών ανέφερε δυσκολίες στην κάλυψη κενών θέσεων, ενώ το 75 % ανέφερε δυσκολίες στην εξεύρεση των αναγκαίων ταλέντων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο είναι κρίσιμης σημασίας η αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας μεταξύ των ομάδων με τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης, όπως τα άτομα με αναπηρία (το χάσμα στην απασχόληση ατόμων με αναπηρία ήταν 31,3 εκατοστιαίες μονάδες το 2022, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ ο οποίος είναι 21,4 εκατοστιαίες μονάδες) ή των γυναικών (το 2023, το χάσμα απασχόλησης μεταξύ ανδρών και γυναικών στην Πολωνία ήταν 11,8 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο, για τα δε άτομα ηλικίας 55-64 ετών ήταν 23,3 εκατοστιαίες μονάδες). Η Πολωνία, με ποσοστό που βρίσκεται επί του παρόντος στο 20,3 %, υπολείπεται του στόχου της ΕΕ για ποσοστό συμμετοχής 51,7 % στην εκπαίδευση ενηλίκων έως το 2030, γεγονός που λειτουργεί ανασταλτικά για τη μετάβαση προς τομείς στους οποίους υπάρχει ζήτηση εργατικού δυναμικού μέσω της επανεκπαίδευσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων. Ταυτόχρονα, το σύστημα μακροχρόνιας φροντίδας δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί επαρκώς και εξακολουθεί να βασίζεται στις οικογένειες, ιδίως στις γυναίκες, και σε άλλους άτυπους φροντιστές. Η επίσημη κάλυψη των υπηρεσιών κατ' οίκον φροντίδας είναι χαμηλή στο 13 % των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω που χρειάζονται τέτοια φροντίδα, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (30 % το 2022), ενώ οι ανάγκες αυξάνονται γρήγορα καθώς γερνά ο πληθυσμός. Το μερίδιο του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω αναμένεται να ανέλθει στο 21,9 % το 2030 και στο 29,1 % το 2050. Η μέριμνα για την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας των άτυπων φροντιστών, κυρίως των γυναικών, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στην επίσημη

μακροχρόνια φροντίδα που βασίζεται στο σπίτι και σε κοινότητες μπορεί να αυξήσει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

(24) Στο σύστημα δημοσίων συμβάσεων παραμένει το πρόβλημα της υποβολής προσφορών από μικρό αριθμό εταιρειών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα υψηλό μερίδιο μοναδικών προσφορών, το οποίο παραμένει σε εξαιρετικά υψηλό επίπεδο για χρόνια (54 % το 2023 και πάνω από 50 % την τελευταία πενταετία). Παρά τις προσδοκίες, ο νόμος για τις δημόσιες συμβάσεις που τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2021 δεν αντιμετώπισε αμέσως τις βασικές αδυναμίες. Χρειάζεται να πραγματοποιηθεί μια συνολική και σε βάθος ανάλυση των αιτίων του επίμονου και επιδεινούμενου προβλήματος του χαμηλού ανταγωνισμού στις δημόσιες συμβάσεις. Η περαιτέρω ενίσχυση της ψηφιοποίησης της διαδικασίας των δημόσιων συμβάσεων και η ανάπτυξη της προσφοράς κατάρτισης για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

(25) Η Πολωνία έχει περιθώρια να βελτιώσει τις επιδόσεις της στην ψηφιακή μετάβαση και να αυξήσει τη συμβολή της στην επίτευξη των στόχων της ψηφιακής δεκαετίας της ΕΕ. Έχει σημειωθεί πρόοδος στην ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών, όμως η Πολωνία υστερεί στον τομέα της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων. Το ποσοστό των πολωνικών ΜΜΕ που έχουν τουλάχιστον ένα βασικό επίπεδο ψηφιακής έντασης ανέρχεται στο 61 %, το οποίο είναι χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ που ανέρχεται στο 69 % (ενώ στόχος της ΕΕ είναι το 90 % έως το 2030). Μόλις το 18 % των εταιρειών παρέχει ειδική εκπαίδευση στις ΤΠΕ στο προσωπικό του, το οποίο, ως εκ τούτου, έχει χαμηλά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων. Για να ενισχύσει το αναπτυξιακό δυναμικό της οικονομίας της και να τονώσει τις ιδιωτικές επενδύσεις, η Πολωνία θα πρέπει να διευκολύνει την πρόσβαση σε προηγμένες τεχνολογίες, ειδικά για τις ΜΜΕ, και να παράσχει κίνητρα στα οικοσυστήματα νεοφυών επιχειρήσεων βελτιώνοντας την πρόσβαση στην κατάρτιση, παρέχοντας τεχνική και οικονομική υποστήριξη και ενθαρρύνοντας τη μεταφορά γνώσεων.

(26) Την τελευταία δεκαετία, η τελική κατανάλωση ενέργειας της Πολωνίας εμφανίζει αυξητική τάση. Το 2022 ήταν 14,5 % υψηλότερη σε σχέση με το 2013, ενώ στην ΕΕ συνολικά μειώθηκε κατά 5,5 %. Εάν συνεχιστεί η τάση των τελευταίων 6 ετών, η Πολωνία θα υπερβεί κατά 28 % τον στόχο που έχει θέσει για την ενεργειακή απόδοση. Ειδικότερα, τα συστήματα τηλεθέρμανσης παρέχουν θερμότητα στο 42 % του πληθυσμού, αλλά εξακολουθούν να εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον άνθρακα, ενώ δεν έχει ακόμη προταθεί μια σαφής πορεία απανθρακοποίησης που να δίνει έμφαση στην ενεργειακή απόδοση. Οι τρέχουσες πολιτικές προβλέπουν στροφή προς το φυσικό αέριο και τη βιομάζα, όμως πρέπει να χαραχτεί μια πορεία απανθρακοποίησης που θα δίνει προτεραιότητα στην ενεργειακή απόδοση, τις βιώσιμες ανανεώσιμες πηγές θερμότητας και τη χρήση της απορριπτόμενης θερμότητας. Η Πολωνία έχει εφαρμόσει ένα σύνολο εθνικών πολιτικών για την προώθηση των ανακαινίσεων οικιστικών κτιρίων, συμπεριλαμβανομένων μεγάλων προγραμμάτων επιδοτήσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Ωστόσο, οι πολιτικές αυτές χρειάζεται να ενισχυθούν περαιτέρω και να ευθυγραμμιστούν με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ για το 2030. Ως εκ τούτου, απαιτείται στοχευμένη δράση για τη μείωση των ανθρακούχων εκπομπών από τα κτίρια, με ιδιαίτερη έμφαση στις βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης και στην απανθρακοποίηση της τηλεθέρμανσης.

(27) Η Πολωνία αντιμετωπίζει προκλήσεις που σχετίζονται με την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, για παράδειγμα όσον αφορά τους κινδύνους ξηρασίας και πλημμυρών. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει μέτρα για τη

βελτίωση της συγκράτησης των υδάτων στις αγροτικές περιοχές, αλλά άλλες εθνικές πολιτικές στη γεωργία, τη δασοκομία και τη διαχείριση των υδάτων εξακολουθούν να μην είναι κατάλληλες για την αντιμετώπιση των κλιματικών κινδύνων και επιπτώσεων. Θα μπορούσε να επιτευχθεί καλύτερη συνοχή των πολιτικών μέσω στενότερου συντονισμού μεταξύ των διαφόρων οργάνων που είναι αρμόδια για τις σχετικές πολιτικές. Αυτό θα μπορούσε να βοηθήσει στην εφαρμογή βιώσιμων λύσεων, όπως λύσεων προσαρμογής με βάση τη φύση για την αύξηση των υδάτινων αποθεμάτων και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και θα συνέβαλλε παράλληλα στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της γεωργίας και άλλων τομέων που βασίζονται σε οικοσυστημικές υπηρεσίες.

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πολωνία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025, προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών[23] το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει με τη μείωση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και με τη διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε συνετό επίπεδο σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Να βελτιώσει την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών, μεταξύ άλλων μέσω της καλύτερης στόχευσης των κοινωνικών παροχών, καθώς και μεγαλύτερης διαφάνειας στον επενδυτικό σχεδιασμό και ευρύτερης χρήσης τυποποιημένων διαδικασιών για την αξιολόγηση και την επιλογή έργων. Να διασφαλίσει την επάρκεια των μελλοντικών συνταξιοδοτικών παροχών και τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, μεταξύ άλλων με τη λήψη μέτρων για την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης και τη μεταρρύθμιση των προτιμησιακών συνταξιοδοτικών καθεστώτων.

2. Να ενισχύσει τη διοικητική ικανότητα διαχείρισης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, να επιταχύνει τις επενδύσεις και να διατηρήσει τη δυναμική υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων. Να αντιμετωπίσει τις καθυστερήσεις που προκύπτουν, ώστε να καταστεί δυνατή η αδιάλειπτη, ταχεία και αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας μέτρα για την καλύτερη υποστήριξη και ενσωμάτωση των υπηκόων τρίτων χωρών, εξετάζοντας παράλληλα τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να λάβει μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής μειονεκτουσών ομάδων στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ποιότητας και της πρόσβασης στην επίσημη μακροχρόνια φροντίδα που βασίζεται στο σπίτι και σε κοινότητες. Να ενισχύσει τον ανταγωνισμό στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, καθιστώντας τις

[23] Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

πιο αποτελεσματικές και λιγότερο επαχθείς, ειδικά για τις ΜΜΕ. Να στηρίξει τις ιδιωτικές επενδύσεις με την προώθηση της ψηφιοποίησης των εταιρειών.

4. Να λάβει μέτρα για την επιτάχυνση της σταδιακής κατάργησης των ορυκτών καυσίμων στον τομέα της τηλεθέρμανσης μέσω της μετάβασης σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Να βελτιώσει τις πολιτικές που σχετίζονται με την προστασία και τη βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας τομέων που βασίζονται σε οικοσυστημικές υπηρεσίες.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος